

Моніторинг російського інформаційного простору

07.08.2025-14.08.2025

I. Російський ВПК

1. Авіація

- i. *Об'єднана авіабудівна корпорація передала Міноборони Росії нові винищувачі-бомбардувальники Су-34¹*

Літаки виготовлені у рамках Держоборонзамовлення за програмою поточного року. Нові літаки пройшли повний цикл заводських випробувань, перевірені на різних робочих режимах та здійснили переліт на аеродром базування.

- ii. *Су-57 може отримати гіперзвукову ракету "Циркон"²*

Військовий портал Military Watch Magazine повідомив про можливе оснащення російського винищувача п'ятого покоління Су-57 новітньою гіперзвуковою ракетою класу повітря-земля. Це припущення базується на заявах начальника Головного штабу ВКС генерал-лейтенанта Олександра Максимцева про поступове збільшення кількості винищувачів Су-57 "з сучасними авіаційними засобами ураження і гіперзвуковою зброєю".

Попри відсутність конкретних згадок про клас гіперзвукової ракети, найімовірніше йдеться про модифікований для повітряного застосування "Циркон". Це рішення може значно підвищити ударні можливості російської авіації, надавши їй спроможність атакувати цілі на великих відстанях з надзвуковою швидкістю.

Високою є ймовірність того, що малогабаритна гіперзвукова ракета повітряного базування, розроблена для Су-57, буде широко розгорнута й на інших російських винищувачах. Це може призвести до системної модернізації авіаційного озброєння ВКС Росії та створення уніфікованої платформи гіперзвукового озброєння для різних типів літаків.

- iii. *ОАК завершила складання "імпортозаміщеного" МС-21³*

Об'єднана авіабудівна корпорація заявила про завершення складання першого "повністю імпортозаміщеного" літака МС-21. На борт №0013 встановлено російські двигуни ПД-14, замінено

¹ <https://t.me/AviaCT/34708>

² <https://ria.ru/20250812/ekspert-2034729473.html>

³ <https://theins.ru/news/283727>

основні системи управління та енергопостачання, вперше встановлено інтер'єр вітчизняного виробництва.

Однак авіаційні експерти скептично оцінюють заяви про повне імпортозаміщення.

Після переходу на російські композитні матеріали маса лайнера зросла майже на 6 тонн, а дальність польоту скоротилася більш ніж удвічі. Для часткової компенсації конструктори скоротили фюзеляж, зменшивши пасажиромісткість до 140-170 осіб. Проте частина авіоніки та бортового радіоелектронного обладнання залишається іноземною через відсутність російських аналогів.

Ключовою проблемою експерти називають не походження компонентів, а технічні характеристики літака. Через використання вітчизняних композитів, вузлів та агрегатів літак став важчим на 6 тонн, що не відповідає технічному завданню. Навіть формальне виробництво в Росії на китайській компонентній базі не є справжнім імпортозаміщенням, оскільки залежність від зарубіжних поставок зберігається.

2. Плани РФ щодо розвитку ВПК

i. Крейсер "Адмірал Нахімов" може вийти на випробування у серпні-вересні⁴

Важкий атомний ракетний крейсер "Адмірал Нахімов" вийде на випробування в серпні-вересні після завершення модернізації. На кораблі запущено реактори, проходить перевірка всіх систем, агрегатів та обладнання. Готується здавальна команда для проведення морських випробувань модернізованого крейсера.

Головним результатом модернізації стало помітне посилення ударної потужності корабля. "Адмірал Нахімов" отримав сучасне обладнання та високоточну зброю великої дальності, що значно підвищує його бойові можливості порівняно з початковою конфігурацією.

ii. Концерн "Калашніков" перевищив план з випуску станків на чверть⁵

Станкобудівний дивізіон концерну "Калашніков" виконав планові показники першого півріччя 2025 року по відвантаженню станків власного виготовлення на 107%, перевищивши показники аналогічного періоду минулого року майже на 25%. Підприємство виготовило і відвантажило високоточних токарно-гвинторізних станків серії 250 ITBM більше, ніж заявлено в плані на 2025 рік.

⁴ https://t.me/opk_news/44395

⁵ <https://mashnews.ru/konczern-kalashnikov-pochti-na-chetvert-uvelichil-vyipusk-stankov.html>

Крім того, точно в строк і з перевищенням планового показника виконано роботи з капітального ремонту спецобладнання, ремонту шпindelних вузлів та виготовлення спеціального станочного парку. Це свідчить про стабільне нарощування виробничих потужностей підприємства у сфері високоточного обладнання.

Зростання випуску станків відображає загальну тенденцію імпортозаміщення у машинобудуванні та потребу в сучасному технологічному обладнанні для оборонної промисловості. Успішне виконання планових показників демонструє спроможність російських підприємств забезпечувати потреби економіки у критично важливому обладнанні.

3. Загальні тенденції, пов'язані з ВПК РФ

- i. Роботодавці відправили до простої вже 200 тисяч росіян через проблеми в економіці⁶*

Працівників формально не звільнили, але відправили на неоплачувані відпустки або перевели на неповну робочу зайнятість. Про перехід на чотириденку раніше повідомили автозаводи, включаючи АвтоВАЗ, КамАЗ, ЛіАЗ, ГАЗ та ПАЗ, а також цементну компанію «Цемрос». У примусову відпустку за свій рахунок під погрозами звільнення відправили співробітників РЗ.

II. Імпортозаміщення

1. Проблеми в російському імпортозаміщенні

- i. Російські стандарти в радіоелектроніці застаріли на 20–25 років⁷*

Всеросійський науково-дослідний інститут радіоелектроніки (ВНДІР) попередив, що половина російських стандартів у галузі радіоелектроніки не оновлювалася понад 25 років, а нові норми розробляються в 3–4 рази повільніше необхідного темпу. Без модернізації нормативної бази російська електроніка ризикує відстати від світових технологічних трендів. Особливо застаріли стандарти в галузі електронної компонентної бази (середній вік 17 років) і радіоелектронної апаратури (24 роки), при цьому чинні норми не охоплюють повний життєвий цикл продукції й відсутні стандарти по ключових матеріалах.

Для виправлення ситуації ВНДІР пропонує створити Координаційний центр під керівництвом Мінпромторгу, що об'єднує стандарти цивільної та оборонної продукції, і впровадити дорожню карту модернізації. План включає скорочення термінів

⁶ https://t.me/opk_news/44399

⁷ <https://www.computerra.ru/320816/rossijskie-standarty-v-radioelektronike-ustareli-na-20-25-let/>

розробки стандартів до 8 місяців, підвищення гармонізації з міжнародними нормами до 70% і зниження собівартості шляхом уніфікації.

- ii. *Майже 60% компаній віддають перевагу одночасному використанню іноземних та російських ІТ-продуктів⁸*

Опитування НОТІМ серед 50 компаній показало, що 58% підприємств використовують комбінацію російського та закордонного ПЗ, а 26% віддають перевагу імпортним рішенням. Російські розробки потрібні в САПР, PDM/PLM і системах управління експлуатацією, але, на думку 62% респондентів, поступаються за якістю через обмежений функціонал, слабку підтримку і нерозвинену екосистему.

Головними бар'єрами для розвитку російського ПЗ названо брак фінансування, дефіцит кваліфікованих кадрів і слабка орієнтація на запити користувачів. При цьому 70% учасників підтримують обов'язкове застосування російських рішень у держзакупівлях при доопрацюванні механізмів регулювання.

2. Успіхи російського імпортозаміщення

- i. *Російські процесори «Байкал» вийдуть у продаж вже цього року⁹*

Компанія в Іркутській області почала приймати замовлення на російські процесори Baikal-M і Baikal-L. До кінця 2025 року планується поставити десятки тисяч чіпів, а до кінця 2026 року — понад 100 тисяч. Всі Baikal-M вже розпродані, а Baikal-L поки що знаходиться в розробці.

Процесори будуть використовуватися в ноутбуках та іншій техніці, включаючи рішення для державних потреб. Baikal-M за продуктивністю можна порівняти з Intel i3 сьомого покоління, а Baikal-L обіцяє ще більшу потужність.

- ii. *«РЕД СОФТ» і «ДоксВіжн» підтвердили сумісність платформи Docsvision і РЕД ОС у повністю імпортозаміщеному стеку¹⁰*

«РЕД СОФТ» і «ДоксВіжн» завершили тестування платформи Docsvision на повному стеку російського обладнання та ПЗ, включаючи ОС РЕД ОС і російський процесор. Вперше корпоративна ЕСМ/ВРМ-система сертифікована для роботи в

⁸ <https://ru-bezh.ru/kompanii-i-ryinki/news/25/08/11/pochti-60-kompaniy-predpochitayut-ispolzovat-inostrannye-i-rossi>

⁹ <https://dzen.ru/a/aJy0d1mx6WGMWJsC?ysclid=meb7gbqpsm691323050>

¹⁰ <https://www.computerra.ru/321152/red-soft-i-doksvizhn-podtverdili-sovmestimost-platformy-docsvision-i-red-os-v-polnostyu-importozameshhenom-steke/>

повністю російському технологічному середовищі, що забезпечує підприємствам незалежність від закордонних рішень.

Перевірка підтвердила стабільну роботу системи з повною підтримкою архітектури, включаючи сценарії роботи з документами, інтеграцію з ОС і масштабованість під високі навантаження. Рішення відповідає вимогам ФСТЕК і внесено до Реєстру російського ПЗ.

Проект став важливим кроком у розвитку екосистеми російських ІТ-продуктів, пропонуючи бізнесу та держсектору захищену і продуктивну платформу для цифрової трансформації, побудовану повністю на російських технологіях.

3. Російські плани з імпортозаміщення

i. Найбільший російський виробник чіпів купив творця унікальних лазерів для випуску мікросхем¹¹

Дочірня компанія «Елемента» — «Нанотроніка» — придбала 51% акцій новосибірської компанії «Оптичні Технології», яка навесні 2025 року представила прототип імпортозамінної лазерної системи для виробництва мікросхем. Ця розробка замінює американські лазери Coherent на 257 нанометрів, аналогів в Росії поки немає, а передсерійний прототип проходить випробування на білоруському підприємстві «Планар».

Угода оцінюється в діапазоні від декількох сотень мільйонів до 1,5 млрд рублів, при цьому значна частина оплати може бути оформлена через частку в «Нанотроніці» або опціони, прив'язані до досягнення ключових показників, наприклад, серійного виробництва лазерів.

Група «Елемент» планує об'єднати розробки «Оптичних Технологій» з чинними проектами «Нанотроніки» та іншими активами для створення промислових установок мікроелектроніки на російській базі, доводячи технології до серійного рівня. Після 2022 року спостерігається зростання попиту на обладнання, а Росія здатна покрити лише близько 30% повного циклу виробництва мікросхем, що робить проекти імпортозаміщення критично важливими для галузі.

ii. У Росії виділять сотні мільйонів рублів на розвиток квантової електроніки¹²

¹¹ https://www.cnews.ru/news/top/2025-08-12_krupnejshij_rossijskij_proizvoditel

¹² <https://trashbox.ru/link/2025-08-12-rossiya-kvantovye-tehnologii?ysclid=meb7f06orw539579867>

На розвиток російської квантової електроніки буде виділено 300 мільйонів рублів: 100 мільйонів вже спрямовано в 2024 році, решту 200 планується виділити до 2026 року. Кошти підуть на розвиток платформ для масового виробництва елементів квантової надпровідної електроніки та наукові дослідження, включаючи розробку ключових компонентів для майбутніх технологій.

- iii. РФРІТ зможе направити в 2025 році 3,9 млрд руб. на впровадження російських ІТ-рішень¹³*

Російський фонд розвитку інформаційних технологій (РФРІТ) отримає 3,91 млрд рублів з резервного фонду уряду на підтримку особливо значущих проєктів з доопрацювання та впровадження російських ІТ-рішень у ключових галузях економіки. Кошти будуть спрямовані на грантову програму, що дозволяє фінансувати проєкти в рамках федерального проєкту «Вітчизняні рішення» нацпроєкту «Економіка даних».

Уряд також доручив розробити методику визначення пріоритетних напрямків заміщення закордонних цифрових рішень на російські аналоги для кожної галузі. На основі цієї методики будуть сформовані галузеві ІТ-ландшафти та встановлені терміни переходу критичної інфраструктури на російське програмне забезпечення та обладнання.

III. Машинобудування

1. Інвестиції в російське машинобудування

- i. У Підмосков'ї запустять підтримку виробників промислових роботів¹⁴*

З вересня 2025 року в Московській області виробники промислових роботів зможуть отримувати компенсацію до 50% витрат на оренду площ у приватних індустріальних парках. Також передбачена пільгова ставка оренди — 1 рубль за квадратний метр. У наступному році планується запустити механізм відшкодування до 20% витрат на будівництво.

Підтримка реалізується в рамках нацпроєкту «Засоби виробництва та автоматизації», спрямованого на заміщення закордонного обладнання та розвиток російського верстатобудування і роботизації.

¹³ <https://www.interfax.ru/russia/1042047>

¹⁴ <https://xn--80aapampemcchfmo7a3c9ehj.xn--p1ai/news/v-podmoskove-zapustyat-podderzhku-proizvoditeley-promyshlennykh-robotov/>

Цілі нацпроєкту включають досягнення 95% незалежності у випуску російської продукції, входження Росії до топ-25 за щільністю роботизації промисловості та розробку понад 340 технологій протягом шести років.

- ii. *Іннополіс виділив понад мільярд рублів російським компаніям на відкриття центрів промислової робототехніки¹⁵*

Університет Іннополіс підбив підсумки грантового конкурсу Мінпромторгу Росії на створення центрів розвитку промислової робототехніки. Понад мільярд рублів отримають чотири переможці — Нижньогородський державний технічний університет ім. Р.Є. Алексєєва, Південно-Уральський державний університет, МДТУ ім. Н.Е. Баумана та петербурзька компанія «Семаргл». Кошти будуть спрямовані на розробку технологічних рішень, впровадження роботизованих комплексів і підготовку кадрів.

- iii. *МСП-виробники верстатів залучили 1,5 млрд рублів за пільговою програмою¹⁶*

Компанії малого та середнього бізнесу, що працюють у сфері верстатобудування та робототехніки, отримали понад 1,5 млрд рублів пільгового кредитного фінансування за програмою Мінпромторгу РФ та Корпорації МСП. Кошти будуть спрямовані на випуск нового обладнання з лазерними та оптоелектронними технологіями, розширення виробництва верстатів для металообробки, розробку роботизованих систем і вихід на закордонні ринки.

За умовами програми пільгова ставка на перший рік становить 5% річних, далі — половина ключової ставки плюс 1% на другий рік і плюс 3% на третій. Кредити до 200 млн рублів надаються на строк до п'яти років і можуть використовуватися як для інвестиційних проєктів, так і на оборотні цілі.

2. Співпраця РФ з іншими країнами в машинобудуванні

- i. *Лукашенко назвав верстатобудування одним з важливих напрямків для Білорусі та Росії¹⁷*

Олександр Лукашенко на зустрічі з губернатором Челябінської області Олексієм Текслером назвав верстатобудування одним з ключових напрямків співпраці Білорусі та Росії. Він підкреслив, що

¹⁵ <https://www.atomic-energy.ru/news/2025/08/07/158305>

¹⁶ <https://ria.ru/20250811/stanki-2034557752.html>

¹⁷ <https://ctv.by/news/obshestvo/luashenko-nazval-stankostroenie-odnim-iz-vazhnyh-napravlenij-dlya-belarusi-i-rossii>

вже є спільні напрацювання в цій галузі, і запропонував розробити дорожню карту її розвитку.

3. Російські машинобудівні підприємства

- і. Концерн «Калашников» майже на чверть збільшив випуск верстатів¹⁸*

Верстатобудівний дивізіон концерну «Калашников» за підсумками першого півріччя 2025 року перевиконав план з відвантаження верстатів на 7% і майже на чверть перевищив показники минулого року. Основне зростання забезпечило виробництво високоточних токарно-гвинторізних верстатів серій 250 ITBM та IT-42C, призначених для широкого спектра токарних робіт і нарізання різьблень.

На 2026 рік вже укладено контракти на виробництво лінії для закордонних замовників, випуск кульково-гвинтових передач і ремонт верстатів з ЧПК. В рамках стратегії розширення технологічної лінійки йде масштабна реконструкція дивізіону, модернізація цехів і оснащення нових виробничих ділянок. Концерн залишається єдиним в Росії виробником високоточних токарно-гвинторізних верстатів цих серій.

IV. Стратегічні матеріали

1. Загальний стан галузі стратегічних матеріалів

- і. Плани з нарощування виробництва РЗМ і структура споживання РЗМ у Росії¹⁹*

Мінпромторг Росії анонсував плани нарощування виробництва редкоземельних металів у 7 разів до 2030 року. Це частина стратегії імпортонезалежності країни, оскільки РЗМ використовуються у смартфонах, ноутбуках, електромобілях та ядерному паливі. Президент Путін у лютому поставив завдання налагодити повний цикл переробки РЗМ до 2030 року для розвитку економіки та ОПК.

Щодо структури, понад 80% внутрішнього споживання РЗМ у Росії припадає на продукти оптичної промисловості та каталізатори. Близько 13% використовується в металургійних сплавах. На постійні магніти припадає лише 1-2% споживання, що значно менше світового показника і вказує на потенціал росту. Росатом планує до

¹⁸ <https://mashnews.ru/koncern-kalashnikov-pochti-na-chetvert-uvlechil-vyipusk-stankov.html>

¹⁹ <https://ria.ru/20250812/ekspert-2034729473.html>

2028 року запуск виробництва 1000 тонн постійних магнітів, що складе близько 20-25% поточного споживання РЗМ.

ii. Створення кластера переробки РЗМ в Ангара-Єнісейському макрореґіоні²⁰

Мінприроди констатує критично низькі інвестиції в геологорозвідку рідкісноземельних металів у 2024 році - лише 49,6 млн рублів, причому всі роботи велися за рахунок коштів надрокористувачів. Водночас у 2025 році очікується чотирикратне зростання інвестицій. У відповідь на цей виклик формується масштабний кластер з глибокої переробки кольорових, рідкісних та рідкісноземельних металів в Ангара-Єнісейському макрореґіоні.

До участі в кластері долучилися найбільші компанії країни з амбітними планами. "Росатом" планує налагодити випуск катодів та анодів, "ОК РУСАЛ" розвиватиме виробництво полікристалічного кремнію, створення дата-центрів в Усть-Ілімську та 3D-друк алюмінієвими порошками. "Роснефть" готова переробляти руду з Томторського родовища в Якутії. Серед учасників також "Ростех", "Норнікель", "Трансмашхолдинг", УГМК та "Росхім".

Проектний офіс розмістять на базі інноваційного науково-технологічного центру "Долина Менделєєва" в Красноярському краї, куди спрямують 320 млн рублів на підготовчі роботи. До кінця жовтня буде сформовано перелік потреб у науковій, транспортній, енергетичній та соціальній інфраструктурі, а до грудня - механізми її створення. Планується також підключити Сибірський федеральний університет як співініціатора проекту та майданчик для підготовки кадрів.

iii. Рекордне зростання зарплат у металургії²¹

У першому півріччі 2025 року у металургійній галузі зафіксували рекордне зростання зарплат на 33% порівняно з минулим роком. Середні пропозиції для фахівців досягли 92 966 рублів на місяць. Найбільший приріст показали інженери-технологи (+29%, до 85 010 рублів) та гірські майстри (+22%, до 160 037 рублів).

2. Підприємства з переробки стратегічних матеріалів

i. Запуск виробництва РЗМ у Солікамську²²

На базі Солікамського магнієвого заводу до 2028 року планують створити розділове виробництво РЗМ потужністю 2,5 тис. тонн

²⁰ <https://t.me/greenserpent/25199>

²¹ https://www.prometall.info/ludi/stalevari/zarplaty_u_metallurgov_v_2025_godu_vyrosli_na_33

²² <https://t.me/prometallinfo/11483>

індивідуальних оксидів на рік. Це важливий крок для організації повного циклу виготовлення оксидів і металів РЗМ.

Зараз аналогічне виробництво працює в Корольові потужністю до 100 тонн розділених РЗМ переважно легкої групи: лантану, церію та неодиму. Сировину для цього постачає Солікамський магнієвий завод.

ii. Відновлення холдингу МДК²³

За останні три роки холдинг МДК (Мелітополь, Запорізька область) повністю відновив ливарні виробництва, розпочав процес модернізації, освоїв випуск кількох видів унікальної імпортозамінної продукції та встановив низку нових коопераційних зв'язків.

МДК є провідним у Росії та країнах СНД виробником гідравлічного обладнання, зокрема — гідророзподільників, гідроциліндрів та гідравлічних вузлів для тракторних заводів, а також деталей, вузлів та запасних частин для сільськогосподарської техніки. Другою спеціалізацією компанії є випуск чавуну, сталі, алюмінію та феросплавів, а також виливків із цих металів на замовлення.

Група об'єднує 4 підприємства: ВП «МДК-Гідросила», ВП «Мелітопольський завод автотракторних запчастин» (МЗАТЗ), ВП «Мелітопольський ливарний завод» (МЛЗ) та ВП «Ливарник».

iii. Прорив "Русалу" в технології інертних анодів²⁴

"Русал" досяг стійкого отримання алюмінію марки А7 за технологією інертних анодів. При електролізі замість вуглекислого газу виділяється кисень і значно знижується кількість небажаних домішок алюмінію.

Технологія дозволяє стабільно отримувати комерційний метал марки А7 (аналог міжнародної марки Р1020). Перехід до інертних анодів дозволяє замість кількох тонн парникових газів на тонну алюмінію виділяти 0,9 тонни чистого кисню.

3. Міжнародна співпраця у галузі стратегічних матеріалів

i. Питання РЗМ на зустрічі президентів РФ і США²⁵

Рідкоземельні метали можуть стати темою зустрічі президентів Росії та США. Леонід Хазанов оцінює ймовірність обговорення спільної розробки родовищ РЗМ у 50%.

²³ https://www.prometall.info/analitika/spec-project/aktivy_novykh_regionov_melitopolskaya_liteyka_i_gidravlika

²⁴ <https://t.me/prometallinfo/11484>

²⁵ <https://t.me/prometallinfo/11483>

Андрій Смирнов відзначає необхідність диверсифікації США від Китаю (70% американського імпорту РЗМ) та потребу Росії в західних технологіях та інвестиціях. РЗМ розглядаються як частина економічних умов завершення конфлікту в Україні. Обговорення по РЗМ ведуться з березня.

V. Обхід санкцій

1. Російські схеми обходу санкцій

i. Велика Британія розробила інструкцію з виявлення схем обходу антиросійських санкцій²⁶

Оборот торгівлі Великої Британії з Росією, що оцінюється у 20 млрд фунтів на рік, тепер під санкціями, але попит на товари та технології залишається високим. Щоб допомогти бізнесу виявляти порушення, уряд опублікував керівництво з протидії схемам обходу експортного контролю.

У документі описані основні методи порушення санкцій: використання непрямих маршрутів доставки, фальсифікація сертифікатів кінцевого користувача та створення посередницьких мереж у третіх країнах. Визначено 50 груп товарів підвищеного ризику (мікросхеми, електронні та механічні компоненти, виробниче обладнання), розділених за рівнем чутливості. До країн, що потребують особливої уваги, віднесені, зокрема, Китай, Туреччина, ОАЕ, В'єтнам, Казахстан, Вірменія, Індія та інші.

Серед «тривожних сигналів» — оплата від сторонніх організацій, нетипові маршрути платежів поза SWIFT, використання криптовалюти та готівкові розрахунки за дорогі товари. Бізнесу радять проводити оцінку ризиків, посилювати перевірки контрагентів і використовувати відкриті бази даних, зокрема OpenSanctions, War Sanctions та Trade Integrity Project. в.

ii. На Гернсі оштрафували «ширму» російської інвесткомпанії²⁷

Фінансова комісія Гернсі оштрафувала ITI Trade LTD, зареєстровану у 2014 році, на £175 тис. і відкликала її брокерську ліцензію. Компанія, якою керував громадянин РФ Олексій Філатов (Alex Phil), використовувалася для створення видимості роботи з Гернсі, тоді як основна діяльність велася у Росії з нижчими стандартами перевірки клієнтів і санкційного комплаєнсу.

²⁶ <https://www.gov.uk/government/publications/countering-russian-sanctions-evasion-and-circumvention/countering-russian-sanctions-evasion-guidance-for-exporters>

²⁷ <https://www.gfsc.gg/news/iti-trade-ltd-administration-management-and-mr-alex-phil>

Філатова також оштрафували на £35 тис. та відсторонили від професійної діяльності майже на 3 роки.

iii. Естонія посилила контроль за товарами підвищеного ризику в рамках санкцій ЄС²⁸

Податково-митна служба Естонії оприлюднила звіт за першу половину 2025 року щодо дотримання санкційних режимів ЄС. Обсяги імпорту та експорту товарів підвищеного ризику через країну помітно зменшилися, але постачання ускладнюються через перенесення виробництва в треті країни та змішування сировини для приховування походження.

Особлива увага приділялася деревині, газу та іншим ресурсам, що надходять через російський кордон. Країнами підвищеного ризику названі Казахстан, Китай, Грузія та Туреччина. З початку року перевірено 618 партій деревини, виявлено 23 порушення, 79 партій повернуто на кордоні.

iv. Російський завод вибухівки отримав обладнання Siemens в обхід санкцій²⁹

Державний Бійський олеумний завод, що виробляє вибухові речовини, придбав промислове обладнання Siemens, попри дію західних санкцій. Як з'ясував Reuters, постачання здійснювалося через російського посередника «Техприбор», який залучав китайських оптовиків як транзитну ланку.

У 2022–2023 роках через компанії Huizhou Funn Tek та New Source Automation до РФ потрапили регулятори потужності й системи Siemens Simatic, призначені для автоматизації та дистанційного контролю виробничих процесів. Закупівлі оформлювала материнська структура БОЗ — ФГУП «Завод ім. Я. М. Свердлова».

v. Citibank провів операції на понад \$1 млрд для підсанкційного Керімова³⁰

Bloomberg з'ясував, що Citigroup обслуговував транзакції на суму понад \$1 млрд для трасту Heritage Trust, зареєстрованого у Делавері, у якому російський олігарх Сулейман Керімов приховано зберіг частку. Траст був створений у 2017 році на кошти Керімова, що надходили через ліхтенштейнський фонд Diversity Foundation.

²⁸ <https://www.emta.ee/en/news/sanctions-control-mid-year-summary-enhanced-customs-control-have-reduced-timber-trade-high>

²⁹ <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/despite-western-sanctions-russian-bomb-factory-bought-siemens-tech-via-middleman-2025-08-07/>

³⁰ <https://www.blackseanews.net/read/234026>

Навіть після запровадження санкцій у 2018 році співробітники Citi підтверджували надходження десятків мільйонів доларів на рахунки трасту. Лише через чотири роки Мінфін США заморозив Heritage Trust, встановивши, що Керімов продовжував володіти ним опосередковано.

- vi. *Естонія висилає дипломата РФ за підривну діяльність і порушення санкцій*³¹

13 серпня влада Естонії оголосила першого секретаря посольства РФ у Таллінні Дмитра Прілепіна персоною нон грата, звинувативши його у підриві конституційного ладу, порушенні санкційного режиму та розпалюванні соціальної ворожнечі.

Міністр закордонних справ Маргус Цахкна заявив, що діяльність російського посольства з втручання у внутрішні справи країни має припинитися. За його словами, щонайменше один громадянин Естонії вже засуджений за справою, пов'язаною з цим дипломатом, на тлі нещодавнього вироку журналістці Світлані Бурцевій за державну зраду.

2. Переорієнтація ланцюжків постачання

- i. *РФ пропонує Китаю зі знижкою нафту Urals, від якої відмовилася Індія*³²

Російські постачальники намагаються переорієнтувати до Китаю нафту сорту Urals, яку раніше активно купувала Індія. За даними Bloomberg, державним і приватним НПЗ КНР пропонують жовтневі поставки з західних портів РФ зі знижкою \$1 за барель. Серед продавців — афілійовані з Росією трейдери, зокрема Litasco («Лукойл»).

Раніше Індія різко наростила імпорт Urals, але державні НПЗ почали відмовлятися від угод після запровадження США 25% мит на індійські товари через енергетичне співробітництво з Москвою.

3. Платежі

- i. *Тайські банки майже повністю зупинили відкриття рахунків росіянам*³³

Більшість банків Таїланду перестали відкривати рахунки громадянам РФ без довгострокових віз. Тепер це можливо лише за наявності робочої (В) або студентських віз (ED long — до 4 років, ED

³¹ <https://vm.ee/en/news/estonia-expelling-member-staff-russian-embassy-1>

³² <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-08-08/russia-s-urals-touted-to-refiners-in-china-as-oil-flows-in-flux>

³³ <https://charter97.org/ru/news/2025/8/8/651312/>

short — від 1 року). Раніше туристи могли отримувати тайські банківські картки без таких вимог.

Першим обмеження запровадив найбільший банк країни — Bangkok Bank, після чого зміни поширилися на всю банківську систему. Причинами стали використання рахунків росіянами для сірого обміну криптовалюта та залучення їх у схеми китайських кримінальних угруповань. У травні поліція Таїланду заарештувала 11 осіб, серед них — співробітники Bangkok Bank, які допомагали у фальсифікації документів для відкриття рахунків.

ii. Revolut перекрив схему переказів з РФ через країни СНД³⁴

Найбільший цифровий банк Європи Revolut перестав приймати перекази з Росії, навіть якщо вони проходять через треті країни, зокрема Казахстан, Киргизстан чи Вірменію. Обмеження стосується всіх власників російських паспортів, що проживають у країнах ЄС, і охоплює будь-які джерела з РФ, а порушення може призвести до блокування або закриття рахунку.

Рішення перекриває популярну схему обходу санкцій, коли гроші з Росії надходили в країни СНД, конвертувалися в криптовалюту та поверталися в ЄС як «особистий переказ». За даними The Bell, Revolut запровадив заборону після розслідування, яке викрило таку практику.

iii. Банки В'єтнаму посилили вимоги до російських компаній через санкції³⁵

З середини літа 2025 року в'єтнамські банки почали пропускати платежі від російських компаній лише за умови, що товар справді постачається до В'єтнаму або серед засновників контрагента є громадянин республіки.

За даними юристів і консультантів, банки вимагають повний пакет підтверджувальних документів — контракт, інвойс, транспортні та митні папери. Якщо відвантаження у В'єтнам не планується, потрібна «прив'язка» до місцевої економіки, наприклад, офіс, довгостроковий контракт чи місцевий засновник, щоб довести відсутність спроби обходу санкцій.

³⁴ https://ukrrudprom.ua/news/Revolut_nachal_blokirovat_perevodi_gragdan_Rossii_iz_stran_bivshego_SSSR.html

³⁵ <https://pro.rbc.ru/demo/689b347e9a79477afcb295ad>

iv. Держбанк Індії припинив операції з підсанкційним НПЗ «Роснефті»³⁶

Державний банк Індії SBI зупинив торгові та валютні операції з Nayara Energy — великим індійським НПЗ, майже наполовину підконтрольним «Роснефті». Як пише The Economic Times, рішення ухвалено для уникнення ризику вторинних санкцій США та ЄС, попри відсутність прямої вказівки від влади.

Проблеми для Nayara загострилися після ухвалення ЄС 18-го пакета санкцій, що обмежив імпорт російського пального і встановив цінову стелю у \$47,6 за барель, а також включив компанію до санкційних списків. Пізніші мита США додатково ускладнили міжнародні розрахунки та угоди підприємства.

VI. Нові санкційні пакети та регулювання

1. Санкції Британії

i. Керівництво Британії вчить як виявити обхід антиросійських санкцій³⁷

Оборот торгівлі з Росією на 20 млрд на рік тепер під санкціями, проте потреба в цих товарах і технологіях, як і раніше, велика. У зв'язку з цим для свого бізнесу Уряд Великої Британії випустив керівництво по боротьбі з практиками обходу санкцій. Головне з документа:

Основні методи порушення режиму санкцій:

- використання непрямих маршрутів доставки
- навмисна фальсифікація сертифікатів кінцевого користувача товарів, що продаються
- спеціально створені в третіх країнах професійні мережі з метою обходу експортного контролю

З міждержавного «Загального списку пріоритетних товарів» виділено 50 товарних груп, що піддаються особливому ризику: інтегральні схеми, електронні компоненти, механічні компоненти та виробниче обладнання. За вагомістю вони розділені на 4 рівні чутливості.

До юрисдикцій, що вимагають особливої уваги, віднесені Вірменія, Китай (включаючи Гонконг і Макао), Індія, Казахстан,

³⁶ https://economictimes.indiatimes.com/industry/banking/finance/banking/sbi-halts-nayara-transactions-over-us-tariffs-sanctions-risk/articleshow/123243917.cms#google_vignette

³⁷ <https://t.me/lawsanctions/2269>

Киргизстан, Малайзія, Сербія, Таїланд, Туреччина, ОАЕ, Узбекистан і В'єтнам

До тривожних ознак віднесені:

- платежі від організацій третіх країн, які не беруть участі в угоді
- запити на нестандартні платіжні маршрути поза *SWIFT*, через невеликі закордонні банки або з використанням криптовалюти
- клієнти, готові платити готівкою за дорогі товари

Уряд рекомендує бізнесу проводити стратегічну оцінку ризиків, удосконалити процеси «Знай свого клієнта» і регулярно перевірятися з використанням зовнішніх баз даних, включаючи *OpenSanctions*, портал *War Sanctions* і базу даних *Trade Integrity Project*.

2. Санкції ЄС

і. Про імплементацію 18 пакету санкцій ЄС³⁸

12 серпня Швейцарія частково приєдналася до 18-го пакету обмежувальних заходів проти Росії.

До санкційного списку були включені:

- 14 фізичних та 41 юридична особа, в тому числі оператори танкерів, які є частиною т.зв. «тіньового флоту», а також постачальники ВПК, включаючи компанії з третіх країн
- 105 морських суден і танкерів
- 26 осіб, які обходять обмеження на експорт товарів, у тому числі використовуваних при виробництві БПЛА
- Також була знижена гранична ціна на російську нафту – до 47,6 дол за барель (нова ціна почне діяти з 3 вересня)

Питання про імплементацію інших заходів, прийнятих у 18-му пакеті санкцій, буде розглянуто найближчим часом. На додаток, Швейцарія імплементувала введені обмежувальні заходи щодо Білорусі та Молдови:

- 7 фізичних та 3 юридичних особи в рамках програми щодо Молдови
- 8 підприємств ОПК в рамках програми щодо Білорусі.

³⁸ <https://t.me/lawsanctions/2273>

ii. ЄС працюватиме над 19-м пакетом санкцій проти Росії³⁹

У понеділок, 11 серпня, голова зовнішньої політики Європейського Союзу Кая Каллас заявила, що блок розробить 19-й пакет санкцій проти Росії та пообіцяла, збільшити військову та фінансову допомогу Україні.

Після зустрічі міністрів закордонних справ ЄС Каллас сказала, що вони спільно висловили підтримку будь-яким крокам США, які призведуть до "справедливого миру" в Україні, але зазначила, що цей процес також є ключовим.

"Оскільки Росія не погодилася на повне та безумовне припинення вогню, нам навіть не слід обговорювати будь-які поступки", – заявила Каллас.

За її словами, важлива послідовність кроків, спочатку безумовне припинення вогню з "потужною системою моніторингу та незмінними гарантіями безпеки".

"Ми працюватимемо над 19-м пакетом санкцій", — додала вона.

Також Каллас зазначила, що ЄС працюватиме над військовою та бюджетною підтримкою України, а також над процесом її вступу до ЄС.

"Трансатлантична єдність, підтримка України та тиск на Росію – ось як ми завершимо цю війну та запобіжимо майбутній російській агресії в Європі", — зазначила вона.

3. Санкції США

i. Стосовно зустрічі на Алясці⁴⁰

Увечері 13 серпня OFAC видало Генеральну ліцензію (ГЛ) № 125, що дозволяє відвідування США, а також будь-які угоди та операції для проведення зустрічі 2 президентів на Алясці. Діє до 20 серпня.

ГЛ нетипова. Вона відразу стосується Регламенту 587 (санкції за указом 14024) і Регламенту 589 (укази Обама 2014 року).

Варто звернути увагу, хто підписав документ – Бредлі Сміт. Для нього це повернення на посаду директора OFAC, але разом з тим і пониження з посади заступника міністра фінансів.

³⁹ <https://suspihne.media/1088366-es-pracuvatime-nad-19-m-paketom-sankcij-proti-rosii/>

⁴⁰ <https://t.me/lawsanctions/2276>